

Glósur úr laganámi við Háskóla Íslands, 1 af 7

Bjarni Benediktsson – Háskóli Íslands – Laganám – Alþingi – Endurreisn alþingis – Kosningar

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

---

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Uppvaxtar- og námsár
Askja 1-3, Örk 6

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

3)

menner, og aude þess allt að 4
fastriagnarvagnum; loks fulltr.
3 fyrir Got. og Færeyjar.

Nú stundastan varð sá, at mestan
þátt var met islenzka mál á
vátgjafanfanginu voru þar
taldin 2 fulltr. fyrir Island,
þar af átítt einn islenzkan metur
en hinum stundum danskan,
þannig er höggum Island.

4) Prentaður: Tíðindum frá
vefudav fundinum 1839 s. 12-15.

Met kommasins 22. ág. 1838⁴
var hin islenzka embættisnefnd
vefud stofuð. Skuldi hin halda
fundir annaðhvort á: Reykjavík
undir forstöðu stiftamt manns
og skuldu þar einn vera: „bátis
hinis amtmannsins, biskupsins
og einn af próföstum, jurst.
iarius: vorum islenzka lands-
yfirvætti, landfógetinum og 1 sjón-
metur úr hvörju underni á
landinum, og skulu þeir væta
þar Island málfrú, er mest
þykja um vortandi öllum afmæna
ingi, og stjórnsráð voru menn
væta þeir: þeir skyni, at þeir
væta: þar, og láta, at þeir hvetur
upp á lit sitt og fremur þar, þar
skal og vera þeir: sjálfvæld
leat, at væta og ikega þar fremur
væta stur uppástungur, sem eru
þess ætli, og ni sögðum verður
einbúur af nefndarmönnum þar
þykjant at hafa ástæðu til at vera
upp, og þegar þar er búið, og
málfrú þykja þess um þess, at
væta þar á samt á biterþali einn
væta þar á samt á biterþali einn

á fyrsta fundi hefur
17. júní máttur 1839

5) Tíðindi frá mfrundi 1839 s. 16.

6) s. c. 194 ff.

Fyrsta mál, sem fyrir embætti.
var lagt, var kvennig hefðleg
kennitala, góða best samir fyrir
Ísland, þegar landið eitt: á sendi
fulltrúa á stundaþingum: Svóars-
keldur. Nafnin taldi givisleg
vandkvæði: á þessum máli, er lagður
til átt vert: einn fulltrúi kvennig
skuli vera óbeinur kvennig.
Átt samu heft: mundi hefta af
3 fulltrúa, varu kvennig af landinu,
er slíkt þótti þó ófart sökum
kostnaðar, er af mundi hefta. Átt
holum stíngun nafnin uppi þess,
heft eigi „mundi best til fallit
og heftur heft, at kvennig, at
minsta best: fyrst um sinn einn
og heftur til, allra máttur veldi
einu átt tva menn: Danmörku,
sem varu kvennig landinu, og
lit: þó hefta sövum uppi fyrir
Íslands hönd á þingum: Svóars-
keldur, er öllum mundi þykja
þetta best vát: og þótt væri
líka mestur sparratur?

En kvennigskift: höftur ortit
: Danmörku af Svóars kvennig
VIII: 20. maí 1840 átt víska
þess afnis, at fyrst um sinn
skuldi at vísu einn sitja þess full-
trúa Íslandinga á vátgjafþingi
: Svóarskeldur, er kvennig heft-
kveddi. Ginnvegan er víska heft at
tilgangi þáttgjafþinganna vát
þessi vát mestur fulltrúa Ís-
lands eigi at selja heft sama
þing og fulltrúa annara skatt-
landa kvennig. Fyrir þess er

7) s. c. 200.

8) Átt kvennig er til
þess atur: Fréttum frá
Fulltrúaþingum: Svóars-
keldur víska máttur
Íslandinga, s. c. 1840, s. 71.

[Faint, mostly illegible handwritten text in the left margin, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

ákvæð: 5 at lægt skuli fagnir embætti
mannanefndina íslensku „ at ráttgætt
er, hvort eðki mundi vel til fallit
at setja ráttgjafafélag á Íslandi,
er: skuli þessa svo margir menn
er hafa þykkið, þeirra er landsmenn
hafa gjallfrí til björvið, auk nokkurn
þeirra manna sem mestar hafa
þau sjáker fagnir vara hönd, og
vís mannum sjálfir til nefna.
þæt mál skulu þeir og iðugga,
þer eft meira skuli til þingis
þessa, er menn eiga þau at hafa
alla þessa sönnu sjáker, og á
þessum öðrum fulltrúa þinganna
varum. En þessum og þessum
jafna ætt: kostnað: á landsmennum, og
þæt annað er þessu þæt: þessu
máli til framkvæmdar. En
eir þessu eiga þau vel at þau at
þuggja, hvort eðki sé ríttast at
nefna fulltrúa þingit alþingis og
eiga þæt á þingvellum, ein og
Alþing hit þessa, og laga eftir
þessu ann þessa þingis svo
mikil sem verða má!

Samant 1841 kemur málið
fagnir embætti: manna, og gætt
þess uppþætt at tilskipum um
alþingi, er síðan var lögð
lit: 5 breytt fagnir glóðarskeldu
þing 1842¹⁰ Var þau sam þæt
at málum skuldi er þessa á
at þessa ísa í þæt málið eðki
at fullu til þætta um skipum
þingis þess er þessa þessu
Alþingi held: æftir kostum á

9) Til: 5 vidi frá nefndarf. 1841 og 9ff

10) Firtættir frá Fktr. þingis í
glóðarskeldu 1842, 3. t. 1843.

11) H. og Z. A. s. 389.

1) Alþt. 1845 s. 97-111

Fyrir alþingi 1845 komu all-
 margar bændur um breytingar
 á alþingistölum þeirra, gættu
 þar flertar: þá átt að hafa
 fjögur tölur eða afnema með öllu,
 fjögur fjögur tölur þeirra gættu
 mjög misjafnt þá þeir gættu tölur
 um fjögur þeirra eru nefndar
 26, 27, 30, 38 og 42, þá þeir
 þátt og þeir meiri vilji þátt
 þeirra tölur: 3, mjög
 gættu meiri á um breytingar
 skuli þeirra gættu ein þátt eða
 tölur og voru þá flertar
 bændur, sem völdu með
 þeirra sitarnefndu. Þáttu sigi
 þátt að þáttu þáttu í þáttu
 atviti, þáttu að þáttu á þáttu var
 þáttu, þáttu sem nefndu þáttu
 ekki störfu þáttu?

2) Alþt. 1845 s. X. (meðan m. og).

3) Alþt. 1847 s. 25 og 36

Fyrir alþingi 1847 komu og all-
 margar bændur um breytingar
 á alþingistölum, og samþ. alþingi
 ávörp tölur þeirra þáttu þáttu
 var þáttu á þáttu, að þáttu þáttu
 endurþáttu tölur og þáttu þáttu.
 þáttu meiri gættu. Þáttu þáttu
 þáttu meiri skuldi þáttu þáttu
 þáttu tölur. Að þáttu þáttu
 þáttu meiri öllum þáttu þáttu
 meiri, sem ekki eru övörp
 er þáttu: að þáttu þáttu: ekki
 þáttu meiri vit þáttu þáttu meiri
 þáttu, sem þáttu voru: 24 tölur.
 Að þáttu þáttu: meiri
 meiri öllum þáttu vit þáttu þáttu

At kosningar vent: tvöfaldar.

41 Alft. 1847 s. 835.

5 Alft. 1847 s. 822

6. Alft. 1847 s. 821

Tvö fyrri atvitið var samþykkt
með 18 atkv. gegn 4, 4 hið síðasta
með 12 atkv. gegn 10.

Felt var með 14 atkv. gegn 8 at
þjóla þjóð kjörnum þingmönnum
var 14⁵⁾

Þeir Sigurðsson var at þessu
sinni með tvöföldum kosningum
og kemur skotum hans og gæssa
annar afgang fram: siturta veltu
hans 6: "Gleir er undir komit, at
samveira sig um at fallast á
annat hvort ein faldar kosningar með
bundesnum kjörstofni, at a tvö-
faldar með öbundnum. Eg fyrir
mitt heiti held at vísu, at þjóla
kosningar væri hattrlausar, en
mér þykir svo mikil áminnið
frá því sem er, of þetta þingit
sem hefir er stungit upp á, at
falli mig vel vit þat, og þegar ver
vitum, at margir hefja sömu kosningar
at þent annarstatar, og ma vel vit, þá
þykir mér albert isgjævert, at
fallast á svo samgjarna kosti:"

Um þjóla þingmanna var þat
einn heldit fram, at þar mundi
gera þvi greiðar, sem þeir
gröu þleiri? þessu var þat
meðvalt þegar, ein þeim talið
at umr. mundi lengjast 8.

Elft. vent er þat sem segir:
nál. um þjóla þingmenn. "Nafndin
þingit þat sem þat er þat með: þat
at vinna kosningarnættum, en með þess
þessu eiga sér at at um þingmenn,
og of um annat hvort þjóla þing,
þat væri eþi: þat er þat at þjóla þing,
þingmenn at þjóla, at þat er þat

A. d
71/2 mál. Alft. 1847 s. 744
+ d
81/5 kosningar þallt v. Alft. 1847.
s. 751.
x Alft. 1847 741/742. i u.
vorn: Þeir Sigurðsson framur.
G. Stephensen. P. Melsted, G. Rasmussen.
G. Johansen.
Bændinn

[Faint, mostly illegible handwritten text in the left margin]

91 Alpt. 1849 s. 119 ff.

101: mál. Alpt. 1849 s. 564 ff.

refudiumi voru og Sveinbjörnsson
g. Estlundsson, st. Jónsson
Sve. Svörtjarnsson, g. Jóhannsson.

Sjá hér og ein þeim mál:

benavskera til konungar á s. 709
ff.

[Faint, mostly illegible handwritten text in the left margin]

11) Alpt. 1849 s. 585

[Faint, mostly illegible handwritten text in the left margin]

A þingagi 1849 var rætt frv. til
konungalega fyrir þjóðfund. Vætt
var, at stjórnis mendi lagga slíkt
frumvarp fyrir þingit en þör
konungsfulltrúa höfð: tafst. og
hann höfð: stjfrv. þingstjórn höfð
þó fyrir þinginu stjfrv. antmanns
og tóku menn n.a. at ræta
konungalega á grundvelli þess
skv. þingvalla fundar! Var þess
nefnd: málið og var þess frum
frv. til konungalega. Þess þess veist
á all-þingalegum grundvelli um
kon. rítt og þingagangi, og ein-
földum konungum skiptar, og
áður nefndin: konungalega grein fyrir
álit: einn! Þess þess á, at
þetta fyrir konungalega höfð: at þess
eiga málur vel við þess á þess
þó sem þess málur höfð: höfð
þess þess, en þess ríttar þess
höfð: ein þess á þess þess
þess þess við þess málur
þess þess sem skilur: fyrir kon.
rítt: og þess þess. Nú
á rítt af þess þess, at þess
þess við ein þess konungum
og: þess þess höfð: þess þess
þess við kon. til þess þess
þess þess kon. þess at þess
og gæt: nefndin þess þess höfð
þess þess þess þess um á gæt
ein þess kon.

Ann máli þ. Linertsen"ann og
eftir þess þess þess þess þess
: statta þess þess þess þess
mót: þess þess at þess : " og
þess þess þess höfð: at þess höfð

[Faint, mostly illegible handwritten text in the left margin, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

at tvöföldu börninganna heit á landi væri það ómatalagertu land, sem best gæti ort:it á frjáls vættu manna vit börninganna, og enda gætt mér i begarland, at svo gæti farið, at þær at vit hafa, at menn sem þattuðt mynduðgar og sjálfum sér vátandi þessu semis hverjir skali á börningarfundið, til þess at myndast til at bjósa sér formyndana til börninganna."

Þ þinglað kom lokur þonungs. fulltrúi, Páll Helstad, met stj. þess og var það þv. einnig tekid til athugasvar og sett i nefnd.

Var þar: 34 atlast til at tvöföldu börningar skuldu vit haldar. Þ á st. þv. 13 segir svo: "þó þvi verði engar vegnis metad, at mikilvægi þortu fylgi hinum einföldu börningum þar sem þeim verður komid vit, hafið mörum samt þótt öflugri ástætur mala met, at börningar gæti at vera tvöföldu á Íslandi. þvi fyrst er það ábyttanir alþingis verda feldu i einni sambandi, óskildri þar met hafið skali þótt vát at binda börningavitt eta björgungi vit nokkurt áhætt:it eignar held; en þá verður mættuðu á, at ná met öðrum vátum þvi, sem aftvar ofbráðum breiflingum og þar hjá ná áhita, at þess tvöfalda börningavát þert sé

12) Alþt. 1849. v:36. s. 27.

Þessu var sé á þrá tilmalum alþingis 1847, at mi skuldi 15 bjósendur einungis bjósa i björnum 16-25 þv, 26-35 þvja, 36-45 þvja og frá, en 1847 voru i björnum þvja 5 bjósendur, 2 þvja 10 og síðan einum fleiri þvja 3 eta fleiri, sem þum fram verda 5 menn þvja, Alþt. 1847. s. 835

13) Alþt. 1849. v:36. s. 33/34

[Faint, mostly illegible handwritten text in the bottom left margin.]

16) T.d. ávamp til konungs s. 940.

Í þessum og öð konungsfltr. á s. 945
 "En til þess at völdin komist daki
 hendur þeirum lækari hluta fjöt-
 aminnar kafa menn síðan alstæðan
 bundit ákvæðaríttinn nokkurn
 skortum, og annaðhvort kbit upp
 tvöfalda konungar eða bundit
 konungaríttinn við vissar tekjur
 eða útagjöld til félagsins. Þannig
 er þvi og vort: Danmörku, at
 til þinnar netvi máltstofunnar eða
 fjötþingins er kbit eftir ein-
 faldum og almennum konunga-
 rétti: en til þinnar efri máltstof-
 unnar, eða konungar tvöfalda,
 og þá þina má bjera, sem annat.
 hvort kafa 1200 dala vissar tekjur
 eða 200 dala útsvar & skatta um
 ár, og má þvi náð þvinn gera at
 þvi séu jafnframt við og mentat
 menn, sem daki vilja náta fjötinni
 til annars en þess, sem þvinn er
 þvinn bestu og heldit getur málfleum
 þvinn: réttu karfi".

Nafnin máli og á móti: öðru átt.
 þv. og sigris þvinn á þvinnu má
 standi öðru máli á, enda sé til þess
 atlest þv. þv. at konungur vort
 þvinnu en atlest var 1847 (aldur
 og fjöldi þvinnu)¹⁶

Konungsfulltrúi segir aftur á
 móti: s. 844: "Allir, sem um konung
 og fjötþing kafa kbit, eru á vinnu
 máli um þat, at lands og hjoðs
 heill sé konun undir viturleik
 fjötþinganna, en þetta sé aftur
 komit undir þvi, at konungur til
 þvinnar kbit vel, og þetta getur
 þvi atvinnu átt sér stat, at þvinn
 sé: höndum þvinn byggurta
 manna; kafa menn þvi hjoðllum
 fjötum byggat upp hitt og þetta
 til at tryggja konunganna með,
 t. a. m. tvær máltstofur, eðri og lægri,
 sumstatar bundit konungar við
 vinnu þvinnu: en þvinnu skuldu
 kafa, og sumstatar at heilt tvö-
 falda konungar, og þannig valit
 þvinn byggurta og bestu menn
 úr fölu allra, þvinnu til at
 velja fjötfulltrúna". - um
 vinnu þvinnu (grundvallarþvinnu) getur
 þvinn þess at þvinn í hafi vort tvær
 skortar, sem sigris sé jafn vinnu
 á þvinnu þvinnu, þ. e. konungur
 hafi þá sjálfur nefnt til þvinnu
 þvinnu og þá hafi þvinnu
 vort vort skilgt: þvinnu konungur
 fulltrúa.

Á statulæst vort at velja
 þvinnu um v. þvinnu þvinnu en samþ.
 var með þvinnu þvinnu

þvinnu þvinnu: Ag. þvinnu
 svo, at má stat: til at þvinnu þvinnu.
 þvinnu þvinnu at nokkurn þvinnu.
 Átt. 1849. s. 848.

17) Aft. 1849, s. 870

18) Aft. 1849, s. 879.

x 3 kv. stjfrv. ^{§ 31-3} var kala fjöðkjörminn
fr. 34 og misgjafn. margis frá
kvenna kjör d. emi

xx Ef minn kveðsm. var bornin
skuldi hann þegar en hann fella.
f. l. um born. f. l. kjörnefnd
hvert hann taki við born. í
skil. ef skil skuldi bornin
at mig. § 20.

19) Aft. 1849 s. 879 og 874.

1) 3 kv. stjfrv. § 21 var brofist
slags meiri hluta fyrir þingmenn
Aft. viðb. s. 30.

20) l.c.

at fella úr stjfrv. ákvæðið um
kvöldan kosningar. - en þá
var atlat at samþ. stjfrv. og
sem varafrv. ^{við þingmenn} en þá var í heild
með ávörðunum breytingum sinnig
felt sem varafrv. ¹⁸

Með lögum 25. sept. 1849
var í öllum atalatriðum lánit
eftir tillögum þingmanna.

40 voru fjöðkjörminn meðl. og
6 kosningar kjörminn, og skuldu 2
fulltr. bornin: kvenni sjálf § 2 og 3
Stosningarritin var bundin við
1. í flekkat mannt. 2. 20 ára aldur,
3. þótt þjá sinu, 4. gættu til
sveitar og at vera skil: skuldu
fyrir sveitarstjór. 5. vera lögleys
ráðandi sjálfum sér, at veita
heimili f. l. ötu, at vera útskrifað
úr skóla, at vera þverslunarfulltrúi
6. Heimilisfestu í kjördæminu at
á, 7. vera þegar Dana kosningar.

§ 3. - Kjörgegnir var bundin sömu
skilyrðum, þó næst: 15 ára
aldur og skil brofist lúsetu í
kjördæminu § 4. Í samvæmi
við varaþinglög þingmanna ¹⁹
var í kv. at engin útkerfats-
mann meit: kjöð nema samant
vari fyrir kjörstjórn at hann
vari kjörgegnir og taki þar
við kosningu og: engin kjör-
dæmi ötu. § 15. Þömsul. starvanna.
f. l. þingmanna at þingm. fleiri
þingm. at kv. skuldi aldur ráða
þá ef hann væri jafn hlutskil:
meit um stjfrv. ¹⁸

3)
Skr. Gön Sigurðsson: Alþingi og
Alþingis mál, Ný Félagsrit. 18. ár.
1850 s. 104-105. Þar vorum tíminum ber
mátt að vísan til: á vátviki þvesta, en
verta má þess var, at þeir eru:
meira lagi. fylgjandi þeir, at þá
stjórn: kirkjunnalium, og líta
þau með fylgja heldur meira en minna.
Þá vorð það þeir vátit, at endanlega
synodes, og var valin nefnd: það
mál, en síðan sent nefndarlitit: til
pöfarta, og eftir þessu sandi
biskup uppstungun til stjórns-
áminnar um haustit: 1849. var
þekkið at málum hluta þessar
uppstungun, þeir þau eru þrest.
áttar: bréfi: til pöfartanna 8. mars
1850 (Á vát þrestarabólans I, 185-190),
en það áttitit var merkilegast, at
þau var stungit upp: á, at „syn-
odes mátt: öðlest það vald, at
skammt kirkjulegt málefni gæti: sit-
kjiat á alþingi þau en það áttur
held: verit þarit undir synodes,
og af ágreiningun andi milli
alþingis og synodi, þá skeri
þannu in, eftir tillögum
kirkjustjórnarráðsins”

J. S. Þabir heir rauglega atfarit
at vera þetta mál skai þrest
undir alþing, og þá þat auk
þess óþeppilegt, og þrestum sit
töl gætt, at synodes þá lög.
gjafarvald sér: lagi s. 66.

Skr. og þangt: þin di 2. ár 1850.
6. sept. s. 101-103 þau sem sest
er at skai vori til þess at þrest
at þannu skeri in deila milli
synodi og alþingis svo, at þannu
þari þegar at vátum synodi heldur
skaldi þannu lagja málit at niðu
þá þing.

Þjóðtölur II. ár. 1850 1. júlí s.
142/143 málin gætt þesslíkan kirkjuf.
svo og þjóðtölur II. ár 1850 20. júlí
svo og 20. júlí s. 159/160, 163/165. off.

ethis” at þau gætt: skai þarit
undir þingit sitt saman, þau sem
niðög övritit, at á þar, sitji: þá þann
þeir manns, sem þari gætt skær á
þannu málefni, kirkjufrit: kirkju-
lega stjórns o. s. fr. Þá vátit
oss þarf á, at þá þin sé þrest-
stafa (synodes) af þannu in öllu
þat áttit, sem alþing er heldit, og
þari þau málefni, sem áttunni
eru kirkjuleg, undir þrestarstafu-
na, en þat: allan þannu sama
vátit á, at fjalla um þau, og
þingit þess: þannu verald-
legu. En um þau málefni,
sem þat: eru kirkjuleg og
veraldleg, svo sem þau, er
vit þannu kirkjunni, kirkju-
eignun, andlegur státtar manns
þekkið og þleira, vátgíst þing-
it og þrestarstafnan, gætt: þess
tvö þing þá skai þarit
sér saman, þrestar þannu
inrlit: málsins þannu til
niðu þing og nið synodes er
þarin, en vátgíst um málit
at niðu, vati: áttunni skai
er in þarit, þari þannu
málit undir kirkjunni stjórns-
þannu og is þannu vát gjafan
og skeri svo in eftir tillögum
þeirna”

[Faint, mostly illegible handwritten text in Icelandic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

mitja : björdani . þar sem
1 sjöla gýt : 2 björdani myndu
þetta ekki skilja miklu , en
lítt mundi gefast illa at rétta
menn úr 2 sjölu þörtum : eitth
björdani og at skilja þá
þannig frá þeim , sem „ þeir
at öllum öðrum lezt : eru samtandi
er samvinnu þeir , sem þeir
annars hafa skert saman vit at
selda . „ Énda er þetta vit , at at-
kvætt : myndu verða mjög á sundr-
vegi . met þessu fyrirborunlegi
eirðum þá bjóra skyldi þing-
mann : 1 . þing deild .“ Nafndinni
viðst : „ : öllum t. d. t. h. legra , at
björdanum væri skipt eftir
hinna gömlu þing skiptum , og at
: hefur þing sé ^{þing} 1 metur þessum
: þing deild , en 2 : atva þing-
deild . vit þessum sjálf sagt , at
þessum sé og björdani , og gýt.
met þessum lezt : 14 þingmenn
: 1 . þing deild en 28 : 2 . sta
samtals : alþingi 42 alþingis-
menn , og hefur eft fyrri verið
atvægt upp á hinna sönnu
þingmannu tölu .“ Þá mannfjöldi
met þessu met : myndu ekki
verða jafn : öllum björdanum
myndu hann þá verða miklu
jafnari en var metan mitat
skylda vit sjölu skilt : jafn vel
þá þingmönnum gýt : t. d. fjöldi
: þingi hinna fjöldmanna utu
sjölu . . þá vitáta björdana
gýt : met þessu met : a. t. o. nokk
mikil . myndu hin þá trauð þess

9)

[Faint, mostly illegible handwritten text in Icelandic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

6) 8. 15. 15/16.

at sök, enda metti, þann sem stítt
þótt: betur fara, skifta þingmann
gömlu: 2 björþing, sem býna
bætt sínu þingmann: 2 þing-
deild, en bati: samant 1 þing-
mann: 1. þingdeild.

- "Bærningarnætt" t: 2 þ. þing-
deildar viljum vér at allir eigi
1. sem hafa óflekkað manna
ort.
  2. sem eru 25 ára at aldri
  3. sem læglega eiga með
sig sjálfir eta veita
heimili þarstötu.
  4. sem eru þjáir síns fult
vátandi.
  5. sem verit hafa heimili
fastis: björðarnir hit
seinasta ár áttu ein
borit er.

Björðarnir t: 2 þ. þingdeildar ath-
men vit þeir eigi at vera, sem hafa
þá sönnu hafi leyfika, sem min
þann taldur, þá eru at þá megi bjóra,
sem heimili eiga utan björþingis
eta hafa verit skannur: björðarnir
ein eitt ár. Ef t: 2 vill, þyngi oftan
á met: vit eiga, með tillit: t: 2 kaupmann
at þess minnar, at bota vit þeim skilvölu
at daki megi aðra bjóra ein þá, sem
þjáta lært veita og vita iskerka þunga,
Bærningarnætt t: 2 þ. þingdeildar
þvítt abben at sönnu hafi leyfika
eigi at veita, sem þeir er bærningarnætt
veita t: 2 annarar þingdeildar. því
þá vit viljum, at þeim sé skipt
evlathis mönnum einum, þá

[Faint, mostly illegible handwritten text in the left margin, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

2 þing, og þá er þar tölur
til þess, at ekki megi leita á-
heppilega þingnum ritja of
lengi, en á hinu högnu er
erki-legt, at þingnum þá afþing-
i þing störfum og festa og sam-
berugi er á beviðnum þeirra
„það þann at sámu til orða,
hvort það mundi ekki verða til
þruggingar þeir, at grundvaller,
vegur þingnum ekki breytkost
eins, of þar er veri til 1. þing-
deildar fyrir lengri tíma enn til
2 þinga, eins og víðast mun vera
tíðkast, en flestir okkar þóttust
ekki hafa ástætu til á það at fallast,
með þeir ekki veri fyrir öðru vát at
gjöra, enn at þeir yrðu helst
þessir eftir, sem menn vilja
sigt missa í þingnum, og sé
þeir ekki at öðrast, at grundvaller-
vegur þingnum verði svo mikl-
um breytingum undirvörðum

Um verkun þingdeilda vill
nefndin, at þeir eigi hóttau rítt
á at vera fram „uppástunum“
til laga og lagafrumvörp og
samþykkinga þar, at sáinn heiti,
samt á, at senda þannskrá til
þingnum, og leita þá beinlínis
af öðli þinga. Þá er þess þing-
nefndin gæti: þeirri þingdeild,
sem þann á seti: i. Með samþ-
þingdeildarinnar þar er upp
sáttvernt áhættu málefni og
þarf: st enn það skýrsla stjór-
nunarinnar. Þá er þingdeilda
verði at eiga rítt til at setja

8) Sv. Undirb. bl. 3 t. bl. 5. 17.
Ekki er þess gætt at t. d. þv.
t. l. þv. skuli lagt fyrir.
Fyrir m. d. til þ. þv. þv.

13) 3 br. - 20.

[Faint, mostly illegible handwritten text in the left margin, appearing to be bleed-through from the reverse side of the page.]

(p. 2. af 2 vi) deild fái: 1. Tsk at
 sama þau mák sé rath dóms nefnd
 : hveit sínu¹³, og séu : hana komu
 in 6 menn, 3 af fyrsta þingdeild
 en 3 af gildómi. Jafnframt vill
 nefndin at gildómi sé fengit at sta
 dömsvald : málförum landrins
 og hann aukinn 2 mönnum,
 og mætti þá jafnframt m.a. þá
 hannum þæt verk at endur-
 skota lögin og lúta til laga
 þessumvörp, sem ríðan væri: lögt
 þánn þingit, þá at þanna starfs
 þarf: Mættu þessu að þala
 einhverjum lögbörum mönnum

sléu er og rétt at geta um, at
 nefndin væri á s. 13 Undirbbl. um,
 hveit nokkum mák geti ordit þau,
 en væri: alþing Tsk. og ríðid. Dana
 eigi um at fjalla. Tökur nefndin
 heppilegast at ef rík máli komi
 og þingin komi sér ekki samun
 .. at væri: þingin geti at bjósa^{meun} nefnd,
 til at gjöra út um þau mák með þá
 sambandsþing, margna bluta vegna,
 ekki getur átt sér stat, en skert getur
 öðrum sígust öf: talskila og fraklara, en at:
 þeirru nefndabörningu eigi at fara eftir
 félksfjölda. Þæt er þannuast, at : samband
 þalþingum : Vesturheimi en þingum
 komur : 1. þingdeild sambandsþingis,
 einmitt af þalþingum, og þæt, at
 2 en komur þánn hveit fylki, en
 tilläts til félksfjölda, til þess at
 hin niðri fylki ekki missi þíft-
 ingar sínu er : sambandinu, leggja
 þó öll sambandsfylki saman

14) Undirbld. s. 29-34.

Undir álit: 5 mta: þeir þeirsson,
A.-M. Olsen, Ólafur Þinnsson, en:
nefndinni voru og stjórnmáttur Ameríku
og séra Þhinnik Þhinniksson.

Þ stjórnnefndar álit: frá Glina-
vatnssjóðun 14 er þeir haldið fram, at
ákvæða beri tölu þingmanna sem
minsta „best: til at spara launir er
kostnað, og svo líka af því, at meira
þótti umvanta, at þingmenn getu þeng-
ist góðir, en at þeir væru margir;
en ekki þótti þaranda fram á það,
at atla þingmönnum lígt kaup; þeir
tölgungu, at geta fjölgað þeim. - En
hið væri nokkur meininga munur,
hvert skipta ath: þinginn: tveir deildir,
ata líta það vera óskilt; nefndin hefur
samt at mættu at heylt hið sitara
best: af því, at minni væntu
virt: at vera til þess þyngi Ísland,
en at ver þjóðir, at eiga tvískift
þing, og líka af því, at tvískift
þyngir, hvert tvískifting þinginn
þyngir ekki fremur at telja þyngi mál-
þingum og þakja þau, en gæta
þyngi þeim og komu til lítar þyngi
og hlitdraugislaunir skotum og meðferð
þeirra; og lokum af því, at þyngi
þáment þing sýnist varla geta verið
til tvískifta, en iðjávært, kostnað-
arinn vegna, at fjölga at mun þing-
mönnum til at geta tvískift þing-
inn. - Ekki get heldur meira hlita
nefndarinnar lítist vátlegt, at halda
þingit þriðja hvert ár, og líta þing-
menn vera 36 og tveir málstofur,
at minsta best: fát: væntu þyngi
þyngi, at þingit gæti haldið annað-
hvert ár þyngi en sinn. en gæti
skotum þjóðarinnar er þyngi
meir mestvalt þyngi þingmönnum

[Faint, mostly illegible handwritten text in the left column, possibly bleed-through from the reverse side.]

farvi þingjörum og tveimur mál-
stofum, þá taldi nefndin líklegt, að
þingit ætti að geta komið til leitar
þrjú líkri breytingu. Nefndin athelt-
ist í einu hljóði tvöfaldaðar þorningar, af
því komi þótt: vægðlaan vera lúin að
siga að hinar einföldu þorningar veru
ekki ein áhrifamiklar, til að velja áhuga
fólks á fjötmálaefnum og átt þess í
þinginu, eins og oft hefur verið gert nút
fyrr; líka þóttu tvöfaldaðar þorningar
truggjlegri en einföldu; og þar á milli
er ekki að velt, að siga svo fjölmenna
fandi, sem heftu að verða: stórum
björðumum, af þorningarvætti en væri
öbændur, og allir björðum wíldu
sakja þingþingit.

Nefndin hallast at því, að réttara
væri að sýta björðum eftir fólks-
þjólda en sjálfur skipun: „metti þá at
líkindum breyta sem til, at þjótiú geti
þessit alla þingnum sína, at öðru leyt
en sumir ^{mettunir} nefndarinnar þeirrar meir-
ingar, at meiri vísra væri fyrir
krafti: þinginu, af ¼ þ.e. 6 af þing-
mánum væri þorin af stjórnu-
vinnu hálfu, annað þvort af þorungi
eftir upptöngu landstjóra, at af
landstjóra: þorungs ^{þingit} „15“

Þá þvo. nefndarinnar er 336 seokk:
„Þorningarvætti hefur lúer matar 25 ára
gamall, af ákwartanir þess, sem: þorin-
ingarlögun af 18 da Sept. 1849 heinila
þorningarvætti og þingþingi, at öðru
leyt: síga heina hjá þorunum, og sem
gveinilaga skulu ákvæðun verða í þorun-
ingarlögunum. Þingþingur er hver sá,
sem þorningarvætti hefur.“

15) Sv. Ubl. s. 31.

13) Sv. n. 25

16) Ublbl. s. 34-40.

Þ. m. f. d. áttu sat: Þ. Thorsen var: þat: g. lögjafar samkomu
Benedikt Vigfússon, J. Reykjahlin
J. Guðmundsson, Th. Thorsen.

Þ. ríðunafundaráliti in Skagafjarðar.
rígslu" er ákæmt til at A. Þ. Þinggi
þ. e. lögrétta og hestarett.

lögrétta sé skipuð 48 kjörnum
þingmönnum, völdum skv. "frjáls lögun
börningarlögum til tveggja ára:
sem, og með nokkru tillit: til fólks
tölu: "levni ríðslu". Áuk þess skal
"lögreglustjórnir" af þessum ráðgjafum
velja, skv. þingins förfum, 12-
14 fullkomna völdmenn, sem
árlaga séu skyldir til at selja
þingit ein endurgjalds, "etun:
forföllum sínum þá til annar lög-
frættar manns, sem ei hefur at vaxt-
um verið, sin vegna at meta." 17

17) Ublbl. 37.

Þ. hestarett: ríða áttu sat: lög-
menn tveir (eins konur auk menn, þess
in af þinginu) og 9 hinir ákæmtu
lögfrættar, sem skili hlafa verið
kjörnin: lögrétta og ein mált
ávit ritnin, og sé þess börnin af
lögrétta. Málsatilar mega ríða
ritja sínum 2 þess. 18

18) Ublbl. 38

Þessir fjöt kjörnin lögrétta
þá: þessum og farta kortuá 19

19) Ublbl. 38.

Til at endurbeta kirkjuleg og senn
njamli þess ritvikjandi sé árlaga
haldin þvertastafa borgumalend,
en sem þessum þessum skulu leggja
þess lögrétta áttu þat: sé um
samþykki þessum. 20

20) Ublbl. 38.

21) Ublbl. 10 - 13.

Í nefndinni eru: Glennur Stephenson,
Maquis Sigurðsson, Pjarni
Brunn Júlíasson, J. Arnason
Skalbinn Arnason.

22) Ublbl. 13 - 17

Í nefndinni eru:
Ólafur Pálsson og Gudmundur
Vígþórsson prestar, Gudmundur
Þórtósson setkamatur, Maquis
Skalbinnson prestur og Pjetur
Jónsson bóndi; ennf. Gönn
Sigurðsson bryggj. og fjöt.
fundarmatur.

Í öðrum mál. sést ekki dregið
á hvert skilta skuli þingmenn.
Í nafndarablit: frá Borgarfjarðar
sigla 21 er lagt t:l, at þingmenn
skuli vera 19, einn þingur hvert
höfugagnarvundami, nema t:l hefur
þingsta. þá sé þessum tveim þingur hvert
þingdæmi. þingmenn skuli bjósa
eftir þorningal. frá 1849 með þessum
breytingu, at 15 ára gamall matur
haf: þess rétt. Þjórtimabil sé 3
þing og haf: þingur. á hvert in laun.

Í Nefndarablit: frá Þessum sigla 22)
er lagt t:l at hver matur haf: þess.
rétt og þingmenn, sem hefur óskant
mannvæð og er 15 ára gamall. Þó
nýtur hann ekki þess r. of hann
a) er búlaer og hefur einhverjum
einriðum manni.
b.) nýtur eta hefur not:ð styrks
af sjót: fatakera, sem hann er
ekki búinn at skila aftur eta
þessa.
c.) hefur mist fjárfund.
d.) hefur ekki verið eitthvísi bú.
settur: þingdæmi þess, sem
hann er: þessur þorningur
þessa fram. Saut má þess
mann bjósa, sem ekki er bú.
fastur: þingdæmiur of hann
hefur bot:ð.

Fundinn skal skilt: 32 þingdæmi
og bjósa hvert þingdæmi einn af-
þingismannur. Þjórtimabil 3 þing
þess þingur hverum dag. 23
Ekki sést atlest t:l þorningur

23) Sv. n. 25

24) Ublbl. 28

25) Ublbl. 28

26) Ublbl. 42

27) Ublbl. 42.

Þ Þjóðnefndarvæðing: frá Dala-
 siglu²⁴ hefir ekkert um þess
 komulag þings né komuþitt.
 Þjóðnefndarvæðing frá Þórsartarvæðing²⁴
 ekkert heldur nema að þing skuli
 vera þvítja kvætt á og valit
 til þess þings.

A hitin frá Norðarmilla- og
 Rangárvalla siglum voru ekkert
 þvitt ut 26.

A þingvalla þvitt þess, sem
 íslættur var 28. júní 1851 voru
 samþvitt á vörp til til þvitt-
 þvittismanna 1851 þvitt ekkert er
 þvitt ekkert um skifting þvittismanna
 né skiptulag þess ekkert.

28. 1851

1) s. 49/50

[Faint, mostly illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Í þann tíðir árið I. ári 20. mars
 1850: er ritstjórnargæin (ritstj.
 var Pítur Pítursson): Sundurlausan
 hefur myndin um stjórnskipun
 hún á landi eftirleitis V. er
 velt um hevenig alþing megi
 best vent: skipat er það þá i
 aukin völd i hendur, glöf.
 gengur út frá, at ljó Íslendingum
 samu stendur ment unnar
 ekki at leita nema ljó embætti
 minnum, en mentunarsamt geti
 þingit ekki vent, og vent: þar
 at sjá þess, at þar eigi einhvergi
 embætti: um einu soti, en þess.
 sé þess at gata, at þar vent:
 ekki atvís embætti. en þess, sem
 almenningur hevi þraut t: l.
 Alþing: lögur t: l þess skipun
 alþingis:
 " at alþing sé skipat 16 minn
 um, sem séu valdir t: l 6 ára, og
 þing sé haldit annaðhvort ár, at
 þinginn sé skift: tvar deildir, og
 sé 18 menn: annari, en 8:
 þess: þess 8 séu embætti: um
 4 andlagar og 4 verald lagar
 tättar, en veljst: fyrsta, sína af
 fjöt fundin um: suman og sína
 af þessum 18 seinasta ári at er
 sé völd fara fram, þessingur
 sé einu fjöls og t: l er t: l:
 þessingur t: l fjöt fundin
 og þá at einu bundin við t: l
 ára aldur. Af þessum 18 séu at
 minsta þess: 5 útskrifaðir og
 stöla, at hafi t: l eithest þess.

Stjórnum er af hálf þess

löng próf, og séu þeir höfðingjar af
 fjölmennu þjórdæmum um um og
 þess háttar. Þess vegna er ástundað
 er gert ráð fyrir, at þjórdæmin
 séu 18, at Vestmannaeyjar fylgi
 þess háttar þingi og at einu þingi.
 matar sé fyrir lútt þjórdæmi.
 þess vegna býst að þess háttar
 verðast við þessa uppástund er
 þess at skilja þinginu í tveir deild.
 in; er þess háttar vís gert til þess
 at hvor deildin um sig geti skodast
 og heglitt málefnum frá sínu
 sjónarmið. með fullkominni ró og
 mat; þess at allar líkur eru til at
 þess verði þá vandlegar heglitir
 og vadd er þess háttar þingi er í einu
 lagi og í líkum skotunarmáta lútt
 samur undir einu og málin eru
 tekur fyrir til undirbúnings um
 vötu, stöfu þá sína leit lútt og
 alt verður einu einu málaþingi. þess
 má gæva ráð fyrir, at alþingi
 skotunarmáttinn kemur at verða
 ofan í 18 manna stöfu, er þess
 er líki þess fyrir sagt, at þessi al-
 þingi skotunarmát: verði í þess
 samlegur, sist þess manna þá mátt
 til at heglita málin ein þess at
 máta í þess háttar mótögnun,
 Sambathismanna stöfu verður og
 at líkindum fjölskyldu, þess
 herra er valin af þjóðinni; er vari
 kemur blandað samur við herra
 stöfu, þá mundi þess verða þess
 til fyrir stötu, at með þess mála
 gott: mögu vörðut sökum þess at þá
 er hatt við, at of mikill þess

Stjórn er af hálf þess 6. apríl 1850.
 1. d. s. 58; at sendri grein út af
 „frumvarpi til grundvallarlags
 fyrir Íslands“ at miðum hefur
 verið ljóst „at þess sem notkandi
 fjöðlif er valandi á annað hönd þá
 munu þess oftast verða vissir
 flokkar og þess háttar þess
 er lútt þess fyrir sínu skotun,
 sem mátt máta um þess háttar
 stöfu þess háttar þess
 kosningum, rétt eftir þess, sem
 þess háttar tótt at gæva ástötu
 sínu þess háttar...“

Stjórnum er um flokkaskifting
 t. d. fjöðlif 20. des. 1849, 1. d.
 11. þess, þess sem ein þess er
 vitast: England.

Handwritten text in Icelandic, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

legðist annað hvort á alla embætti-
menningu, ef þeir væru fjárhagsbundnir,
eða að öðrum kosti á einn staka menn,
sem yrðu þeir þeir at þjóðart í sér-
hverja nefnd. Það er ástæða, að
yrðu ekki deildirnar á eitt sáttar í
einhverju máli, þá yrðu þær að vata
það í samvinnu og skera svo úr
með atkvætafljólda. En þess vegna
hefurum við stungið uppá, að 5 eða
fleiri af einum 18 helstu tekið eitt
hvert landsinspróf, að sér ein og
áður er sagt, viljum hvetja alþingina
til að koma saman sérnum
til mentunar, til þess þess þess þess
með tímanum geta þeir fullkomnir
sem væru mentatíu menn, en það
ekki: embættum, svo að þeir
væru öngum háðir nema almenningi
ins heilum og að almennings
geti þeir borit fullkomit kvæmt
til þeirra".

Í fjótdörfi 7. ág. 1850 H. á s. 174
ann tillögur P.P. um þingit taldan
þara: þá átt, að lúta til
"þing skíringsli", er þanna verit
að vata gegn till. um ráðstak
þvasta þing með löggjafarvaldi,
er P.P. var og vit ritinn.

Þ fjöðólki 3. ár. 30. júní. 1851.
s. 281 ff. birtart „uppástungur
til grundvallarlaga fyrir Ísland með
hlitgjör af grundvallarlögum Dan-
veldis“, skrifatar: Vallanesi í des.
1850 og undirritar af G. Pálseyri
og U. Guttormseyri.

Skv. þessum tillögum skyldi þingit
vera óskilt en skipun þess skv.
§ 23 svo: „A alþingi séu 16
fjöldbjörnir menn og 6 þingbjörn-
ir. Tíu fjöldbjörnir skal bjórn
tvo fyrir hvert af hinum 12 gömlu
þingum landsins, og 1 af öðrum fyrir
þorvaldshjartarþing, og 1 fyrir
Rauðbjark. Skilvir 6 er þingit
þess fyrirfram, séu en baltismenn
andlegvar og nevaldlegvar stettar,
sta at vir mentatir menn. Gagn-
menngis skulu vera fjöldbjörnir
varamen, og þingir, en þingbarn-
ir varamen at vir tveir.

Storvettur og björngugi skyldi bundit
við öflekkað mannavt og óbera skyn-
semi, 1,5 ára aldur, menn veri ójöflun
sér ráðandi, og birtur i björðominn
er til björþinga veri birt, þó höftu
þess, sem útskrifatar veru in skola
og vettur þó ekki veri birtur.

§ 24 og 26. Storningar skyldu
vera óberar § 25.

A iðtatum þess er litit at græta,
þingir gömlu eru tekur sem björ-
ðomni vegna þess at þó þessir menn
tekit tillit til iðria fjölda en sé siglum
lætur til grundvallar. Með hinum þing-
björnir mænum þessir fyrir þess séit
at mentatir menn eigi soti i þingit
þess, en þessir þessir.

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text at the bottom left, mostly illegible.

25
x 8 en. T:st in di frá fjötflundi
1851 A 444.

Tala eftir, at T:st. frá fjötflundi
1851 n. 450 er ort:st „deild“ notat,
er þó er afhleitt kalat þess
bæt: „þingin“, slor þó 956.

Skv. grundvallarlögunn Dana frá
5. júní 1849^t voru deildir ríkisþings
nó tvær þ.e.: fjötþingit og lands
þingit. § 34.

Þosningarrétt til fjötþingis
átt: hver maður, sem hefur afleibat
mannvott og einleidsmanns rétt.
in di og er fullor 20 ára manna
laun:

a. sé háður einhverjum einstök
um manni, og sé ekki skjalfur
birættur.

b. þingit eta hafi þingit sveitar
stjóra, sem ekki hafi verið gefin
upp eta er borgstjórn

c. sé eigi fjör síns ráðandi
d. hafi ekki verið heim: lísfatur
: eitt ár: kjördæmi þvi eta
sem hann er: þegar þosningur
fara fram. r. § 35.

Stjórnun til fjötþings var
bundit sönnu skilyrðum og komu
at öðru en þvi, at, 25 ára aldur
degt: og heimilífsetu: kjördæmi
var ekki krafist. § 36.

Tala fjötþingsmanna skuldi
vera eftir tilkötlu hulu. 1 af þingum
14000 í lita. Skuldi: þingja kjör.
dæmi velja einn meðal þeirra,
er höftu bótit sig fram § 37.
Stjórntímabil var 3 ár og voru
þingur. gquidd daglaun. § 38.

Þosningarrétt til landsþings
höftu þeir sönnu og til fjöt-
þings. En þosningur skuldu
vera öblin ar § 39.